NANMEEBOOKS ร่วมกับ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ชุด เกษตรกรรม ลองทำดู

เรียนรู้วิถีเกษตรกรรมอย่างสร้างสรรค์
ด้วยการอ่านและลงมือทำด้วยตนเอง

บัว

ประพันธ์ ชานนท์ เรียบเรียง

น.ต.หญิง ปริมลาภ และ
คมกฤช ชูเกียรติมั่น บรรณาธิการ
นันทวัน วาตะ ภาพประกอบ

บัว

ประพันธ์ ชานนท์ เรียบเรียง

น.ต.หญิง ปริมลาภ และ **คมกฤช ชูเกียรติมั่น** บรรณาธิการ
นันทวัน วาตะ ภาพประกอบ

NANMEEBOOKS

ชุด เกษตรกรรมลองทำดู
บัว

ประพันธ์ ชานนท์ เรียบเรียง
นันทวัน วาตะ ภาพประกอบ
เมทนี สุคนธรักษ์ ดร.โชคชัย เอกทัศนาวรรณ และ ฤทัย จงสฤษดิ์ บรรณาธิการที่ปรึกษา
น.ต.หญิง ปริมลาภ (วสุวัต) และ คมกฤช ชูเกียรติมั่น บรรณาธิการต้นฉบับ

พิมพ์ครั้งที่ 1 สิงหาคม 2559

ราคา 195 บาท

© ลิขสิทธิ์ 2559: บริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด
สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ. 2558

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ
ประพันธ์ ชานนท์.
บัว. -- (ชุด เกษตรกรรมลองทำดู). -- กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์, 2559.
52 หน้า.
1. บัว. I. นันทวัน วาตะ, ผู้วาดภาพประกอบ. II. ชื่อเรื่อง.
65.9333
ISBN 978-616-04-3192-2

กรรมการผู้จัดการ คิม จงสถิตย์วัฒนา • ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ ราตรี สังสกฤษ • ผู้จัดการสำนักพิมพ์ สุชาดา งามวัฒนจินดา • บรรณาธิการบริหาร สุภารัตน์ ภูไตรรัตน์ • บรรณาธิการเล่ม ชลธิชา ป้อมสุวรรณ์ • หัวหน้าพิสูจน์อักษร ดวงพร วิญญูธรรมรัตน์ • พิสูจน์อักษร รณชัย ทุมรัตน์ ภัทรทิวา บุษษะ • ที่ปรึกษาฝ่ายศิลปกรรม เบญจสิงห์ สมบุญ • ผู้จัดการกองศิลปกรรม กฤษดา เส่งสงค์ • ผู้ช่วยผู้จัดการกองศิลปกรรม สุนันท์ เพชรวาว • กราฟิก จิตติมา ศรีตนทิพย์ • หัวหน้าประสานงานการผลิต จรัสศรี พรหมเทพ • ประสานงานการผลิต ฉัตรทิพย์ กสิสิทธิ์

เพลตที่ กิรติธนพัทธ์ โทร. 0-2439-6000 พิมพ์ที่ พี อาร์ คัลเลอร์พริ้นท์ โทร. 0-2806-6344

จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดย
NANMEEBOOKS
บริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด
เลขที่ 11 ซอยสุขุมวิท 31 (สวัสดี) ถนนสุขุมวิท แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110
โทร. 0-2670-9800, 0-2662-3000 โทรสาร 0-2662-0919
e-mail: editorial@nanmeebooks.com • www.nanmeebooks.com • www.facebook.com/nanmeebooksfan

หนังสือเล่มนี้พิมพ์ด้วยหมึกธรรมชาติจากน้ำมันถั่วเหลือง จึงปลอดภัยต่อมนุษย์และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

หากหนังสือเล่มนี้ผลิตไม่ได้มาตรฐาน สำนักพิมพ์ยินดีรับผิดชอบเปลี่ยนเล่มใหม่ให้ โดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้น
โปรดส่งไปเปลี่ยนตามที่อยู่บริษัท หรือติดต่อ Nanmeebooks Call Center โทร. 0-2662-3000 กด 1

คำนำสำนักพิมพ์

"บัว" เป็นพืชน้ำที่อยู่คู่กับสังคมและวัฒนธรรมไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เรานิยมนำดอกบัวมาบูชาพระและใช้ในงานพิธีมงคลต่าง ๆ เพราะเป็นสัญลักษณ์ของความดีงาม บัวมีหลากหลายสายพันธุ์ และทุกส่วนก็นำมาใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย ทั้งนำมาประกอบอาหารและใช้เป็นยารักษาโรค

นานมีบุ๊คส์จึงได้จัดทำหนังสือชุด **เกษตรกรรมลองทำดู: บัว** เพื่อเป็นหนังสือแนะนำความรู้เบื้องต้นสำหรับผู้ที่สนใจเรื่องบัว สามารถนำไปใช้เป็นหนังสือประกอบการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีได้ โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 3 ส่วน คือ ความรู้ทั่วไป ลองทำดู และเกร็ดความรู้เสริม

เนื้อหาในส่วนความรู้ทั่วไป ผู้อ่านจะได้ทราบประวัติของบัวและรู้จักสายพันธุ์บัวที่นิยมปลูกในประเทศไทย ส่วนลองทำดูได้แนะนำวิธีการปลูกบัวและการดูแลรักษา วิธีการทำอาหารจากบัว และส่วนเกร็ดความรู้เสริมนำเสนอคุณประโยชน์ทั้งทางโภชนาการและสรรพคุณของบัว

นานมีบุ๊คส์มีความตั้งใจและมุ่งมั่นผลิตหนังสือเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนไทยเห็นความสำคัญของอาชีพเกษตรกร มีแนวทางในการประกอบอาชีพ มีจิตใจรักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงหวังว่าหนังสือ **"บัว"** จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านและสร้างแรงบันดาลใจในการประกอบอาชีพต่อไป

นานมีบุ๊คส์

ถึงครูและผู้ปกครอง

เริ่มต้นด้วยการอ่าน

หนังสือชุด **เกษตรกรรมลองทำดู** จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รู้จักผัก ผลไม้ ดอกไม้ และสัตว์ ซึ่งเป็นสินค้าเกษตรที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย เนื้อหาในเล่มประกอบด้วย 3 ส่วน ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้เรื่องเกษตรกรรม โดยให้เด็กอ่านและลงมือทำด้วยตนเอง

ส่วนที่ 1 ความรู้ทั่วไป

แนะนำให้รู้จักบัว เริ่มตั้งแต่ลักษณะทั่วไป แหล่งกำเนิด และสกุลของบัวที่ปลูกในประเทศไทย

เนื้อหาส่วนนี้ช่วยปูพื้นฐานให้เข้าใจธรรมชาติของบัว ซึ่งนำไปประยุกต์ใช้ในการปลูกได้

สอดแทรกภาพจริง

ส่วนที่ 2 ลองทำดู

คู่มือการปลูกบัวโดยเริ่มตั้งแต่การเตรียมพื้นที่ การคัดเลือกพันธุ์ การปลูกและดูแล รู้จักโรคและแมลงศัตรูของบัว การเก็บเกี่ยวจนถึงการแปรรูปและทำอาหาร

เนื้อหาส่วนนี้มีกรอบอุปกรณ์และเครื่องปรุงที่ต้องเตรียมอธิบายวิธีการทำเป็นขั้นตอนพร้อมภาพประกอบ จึงใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติได้ดี

ส่วนที่ 3 เกร็ดความรู้เสริม

สอดแทรกข้อมูลที่มีประโยชน์ เช่น คุณประโยชน์จากบัว คุณค่าทางโภชนาการ บัว...ดอกไม้แห่งพุทธศาสนา

เนื้อหาส่วนนี้ช่วยให้เด็ก ๆ เห็นความสำคัญและนำไปเชื่อมโยงกับการใช้ชีวิตประจำวันได้

เนื้อหาสั้น ๆ อ่านเพลิน

อธิบายวิธีปฏิบัติเป็นขั้นตอน

สานต่อด้วยการลงมือปฏิบัติ

ครูและผู้ปกครองควรอ่านหนังสือเล่มนี้ร่วมกับเด็ก เมื่ออ่านจบแล้วควรชักชวนและสนับสนุนให้เด็กลงมือปลูกบัวด้วยตนเอง

หลังจากปลูกบัวควรกระตุ้นให้เด็กสังเกตและจดบันทึกการเจริญเติบโตของบัว การสังเกตเป็นพื้นฐานสำคัญของการเพาะปลูก เพราะช่วยให้รู้ว่าพืชผักสมบูรณ์ดีหรือไม่ หากมีปัญหาหรือโรคระบาดก็จะแก้ไขได้ทัน

ผู้ปกครองควรส่งเสริมให้เด็กนำบัวมาแปรรูปหรือทำอาหาร เพื่อให้เด็กเกิดความภูมิใจและเห็นประโยชน์ของการทำเกษตรกรรม ทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัวด้วยการทำกิจกรรมร่วมกัน

สารบัญ

ความรู้ทั่วไป

ราชินีแห่งไม้น้ำ.....8
ประวัติบัวของโลก.....12
บัวในประเทศไทย.....14
สกุลของบัวในประเทศไทย.....16

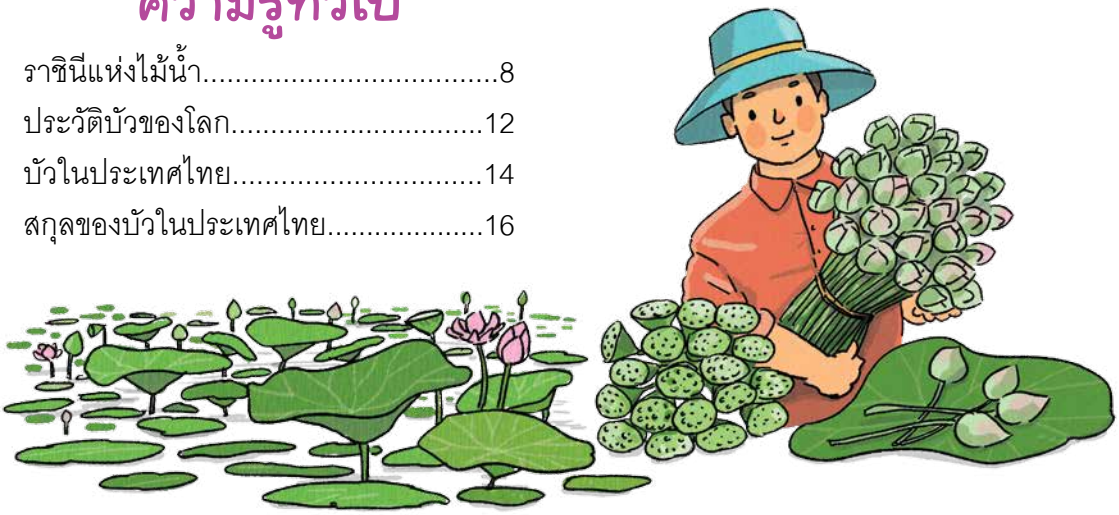

ลองทำดู: ปลูก

เตรียมปลูกบัว.....20
ส่วนขยายพันธุ์บัว.....22
การปลูกบัวกลุ่มปทุมชาติ.....24
การปลูกบัวกลุ่มอุบลชาติ.....26
การปลูกบัวในอ่าง.....28
การปลูกบัวในสระหรือบ่อ.....30
ดูแลรักษาและบำรุงบัวให้เติบโต.....32
โรคและแมลงศัตรูของบัว.....34
ยามเมื่อบัวเริ่มผลิดอก.....36
ข้อควรรู้เพิ่มเติมในการปลูกบัว.....38
ปฏิทินการปลูกบัวหลวง.....39

ลองทำดู: ทำอาหาร

ต้มจืดรากบัวกระดูกหมู.....40
ต้มกะทิสายบัวใส่ปลาทู.....42
วุ้นในรากบัว.....44

ลองทำดู: แปรรูป

พานดอกบัวทรงกลม.....46

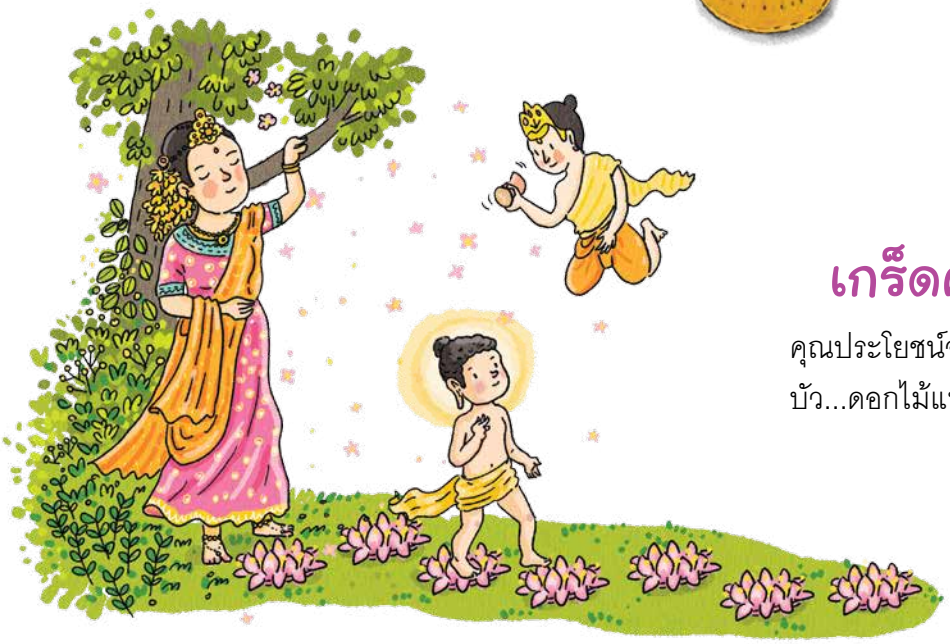

เกร็ดความรู้เสริม

คุณประโยชน์จากบัวหลวง.....48
บัว...ดอกไม้แห่งพระพุทธศาสนา.....50

ราชินีแห่งไม้น้ำ

บัวเป็นพืชน้ำที่มีหลากหลายสายพันธุ์และมีดอกสีสันสวยงาม นิยมนำมาปลูกประดับหรือปลูกเพื่อการค้าขาย ในประเทศไทยนิยมปลูกบัว 2 กลุ่มใหญ่ คือ ปทุมชาติและอุบลชาติ

ปทุมชาติ (lotus)

คนส่วนใหญ่เรียกว่า **บัวหลวง** อยู่ใน***สกุลนีลัมโบ (Nelumbo)*** **วงศ์นีลัมโบนาซิอี** (Nelumbonaceae) มีถิ่นกำเนิดทั่วโลก คนไทยนิยมนำดอกมาไหว้พระและใช้ในพิธีทางศาสนา

ดอก มีลักษณะตูมป้อม มีสีขาวและสีชมพู ดอกบานจะชูพ้นเหนือน้ำ มีกลิ่นหอมอ่อน ๆ
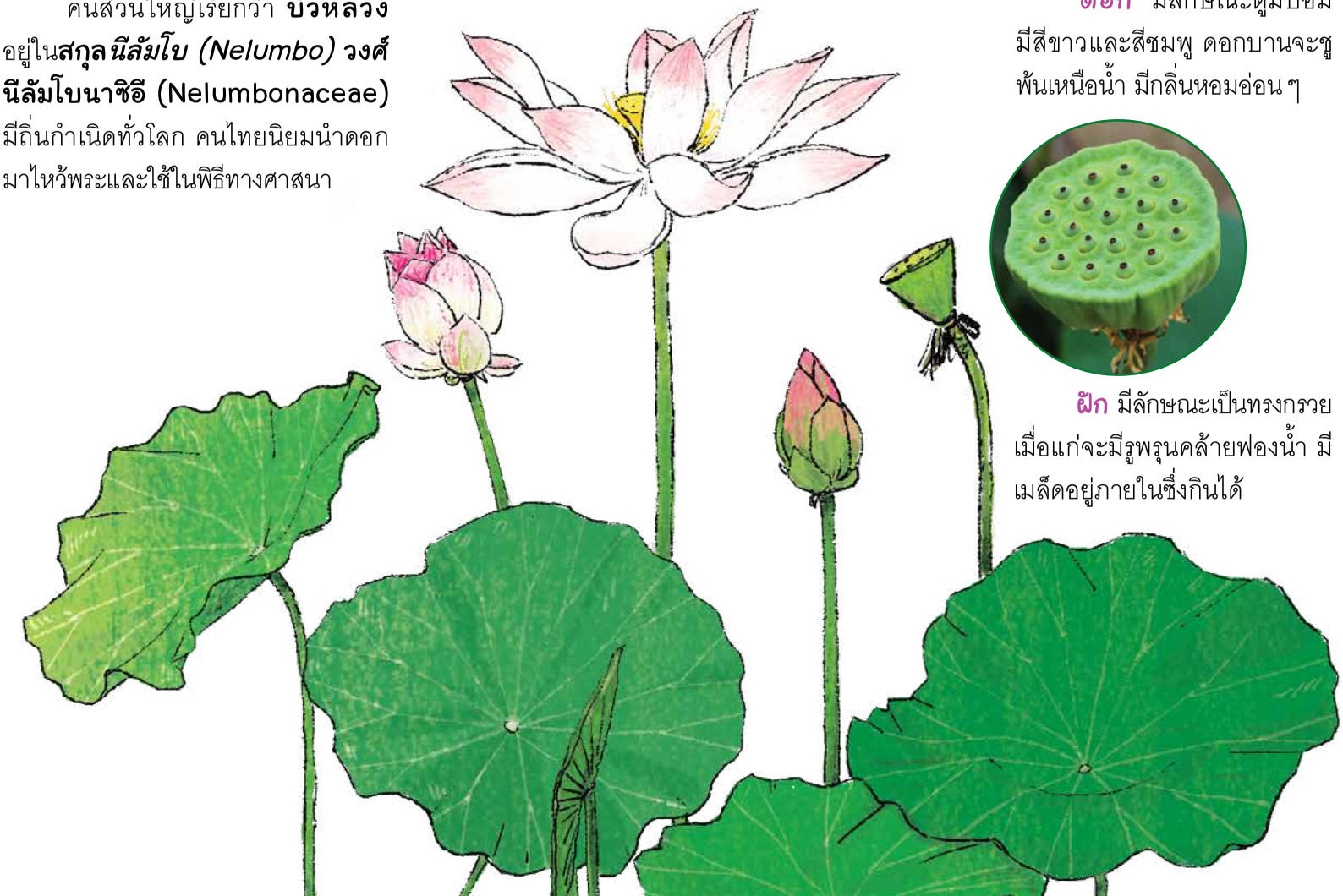
ฝัก มีลักษณะเป็นทรงกรวย เมื่อแก่จะมีรูพรุนคล้ายฟองน้ำ มีเมล็ดอยู่ภายในซึ่งกินได้